

**MINISTERUL EDUCAȚIEI al REPUBLICII MOLDOVA UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU
RUSSO” DIN BĂLȚI FACULTATEA de LITERE CATEDRA de LIMBĂ ROMANĂ SI FILOLOGIE
ROMANICĂ**

**Victoria UNGUREANU,
lector universitar**

Curriculum la disciplina

Probleme de teorie a traducerii

Codul disciplinei : M.07A058

(ANUL IV)

Programa a fost discutată și aprobată la ședința
Catedrei de limbă română și filologie romanică
la ____ mai 2015 (Procesul verbal Nr.10)

Șefa Catedrei _____ / E.Lacusta

S U M A R

Informații de identificare a cursului

- 1. Adnotare**
- 2. Competențe prealabile/Precondiții**
- 3. Competențe dezvoltate în cadrul cursului**
- 4. Finalitățile cursului**
- 5. Calendarul de desfășurare a cursului și lucrul individual**
- 6. Evaluare**
- 7. Bibliografie**

Facultatea: Litere

Catedra: Limbă română și filologie romanică

Specializarea: Limba și Literatura franceză și Limba Engleză (profesori) Limba, ciclul I, studii superioare de licență

Denumire: Probleme de teorie a traducerii

Sem. I: Nr. de credite – 3 (total ore – 48)

Statutul: disciplină fundamentală M.07A058

Responsabil de predarea ei: Victoria Ungureanu, lect. univ.,

ADNOTARE

Cursul „Probleme de teorie a traducerii” este destinat studenților anului IV, specialitatea „Profesori (limbile franceză, engleză), Facultatea Litere. Disciplina va viza inițierea în domeniul traductologiei, a cercetărilor și investigațiilor în acestu cadru, optând spre o abordare interculturală a activității de traducere.

Prezentul curriculum stipulează conținutul și obiectivile disciplinei, propune distribuirea aproximativă a orelor teoretice și practice.

În condițiile actuale, traducerea dobândește un nou statut. Situată la intersecția intereselor de studiu a lingvisticii, sociologiei, etnografiei, culturologiei, psihologiei, etc., în momentul de față devine un obiect de studiu al teoriei traducerii. Optarea spre traducere ca o activitate creativă, dar și de o analiză controlabilă, guvernată de o competență, care se însușește într-un mod sistematic, inițierea în complexitatea problemelor de ordin teoretic, dar și practic, au constituit reperele de bază întru elaborarea acestui curs. Această ancorare teoretică va permite delimitarea a cel puțin doi vectori fundamentali: practic orice mesaj este traductibil (deși cu eforturi supreme) și că pierderile (din coloritul stilistic, specific național, etc.) sunt inevitabile. Conștientizarea acestui fapt, va forma în studenți un spirit critic, dar și adecvat, neidealizat al procesului de traducere.

Fidelitatea literei originalului, care nu exclude creativitatea, sub semnul responsabilității și eticii vor cere de la studenți și cunoștințe de ordin teoretic, pe care prezentul curs va propune.

3. Competențe prealabile/Precondiții

- student la Facultatea de Litere, specializarea *Limba și Literatura franceză și Limba Engleză* (profesori),
- disciplinele studiate anterior: *Introducere în lingvistică, Introducere în filologie romanică, Nivelul de performanță B2 conform CECRL*

4. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Pentru a atinge obiectivul primordial, cel de traduce, utilizând procedeele adecvate, se vor dezvolta în cadrul cursului, următoarele competențe:

Competențe – cheie:

- capacitatea de autoformare;
- capacitatea de lucru în grup;

- capacitatea de receptare a diferitor tipuri de texte specializate;

Competențe generale:

- Stabilirea ariei de investigații și cercetări traductologice.
- Definirea teoriei traducerii, ca știință progresivă, cu obiectul ei de studiu și cu istoricul delimitării ei ca știință aparte.
- Inițierea în complexitatea orchestrală a procesului de traducere.
- Delimitarea dificultăților de traducere și a strategiilor de soluționare a lor.
- Valorificarea termenului de supercompetență traductologică.
- Poziționarea critică și conștientă în contextul fidelității, creativității și pierderilor traductologice.
- Conștientizarea responsabilității și eticii traductologice.

Competențe specifice:

- Identificarea procedeelelor esențiale de traducere;
- recunoașterea terminologică a unor informații specifice dintr-un text citit/ ascultat;
- interpretarea (consecutivă și simultană) de mesaje orale ,
- traducerea documentelor scrise (literare și specializate);

3. EVALUAREA

Evaluarea urmează a fi:

1. Curentă – formativă (în timpul orelor teoretice și practice).
2. Finală – (examen).

4. Finalitățile cursului

În urma studierii acestui curs, studenții vor fi capabili:

•la nivel de cunoaștere:

- să cunoască procedeele de traducere;
- să identifice dificultățile de traducere;
- să cunoască regulile specificului procesului de traducere.

•la nivel de aplicare:

- Să aplice cunoștințe din domeniul lingvistic în activitatea profesională.
- Să aplice în mod profesional tehnicile de traducere, de editare a textelor specializate utilizând un limbaj corect din punct de vedere lingvistic.

- Să distingă tehnici de interpretare consecutivă și simultană.
- Să aplice diverse metode și procedee de traducere.
- Să interpreteze ideile abordate în textele și mesajele ce urmează a fi traduse.
- Să compare diverse variante de traducere și să argumenteze selectarea variantelor adecvate.
- Să realizeze traduceri scrise din limba străină în limba maternă și viceversa a diferitor tipuri de texte.
- Să realizeze traduceri consecutive și simultane din limba străină în limba maternă și viceversa a diferitor tipuri de discursuri

5. Calendarul de desfășurare a cursului

Anul	Sem	Nr. de ore				Eval.
		Total	Prelegeri	Sem.	Lab.	
IV	I	48	14	10	24	Continuă Finală (examen)

Nr.	Tema	Nr. Ore		
		Prel	Sem.	Lab
I	<u>Conceptualizarea traducerii.</u> 1.Considerații generale. Istoricul traducerilor. 2. Traducerea-artă exactă. 3. Conceptul de traducere. Tipuri de traducere. <i>Lucrul individual: comentarea unui aforism despre traducere.</i>	2	1	2
II	<u>Traducătorul și autorul.</u> 1. Tipuri de traducători. Traducători și multilingvismul european. 2. Relația traducător – autor. 3. Competența traductologică. <i>Lucrul individual: Eseu pe tema „Traducător-autor: poziție decalată sau în paralel.”</i>	2	1	2
III	<u>Specificul traducerii.</u> 1. Unitatea de traducere. 2. Nivelele de traducere. 3. Transformări globale și intratextuale. <i>Lucrul individual: Viziuni teoretice asupra unității de traducere.</i>	2	1	2
IV	<u>Sens și traducere.</u>			

	<p>1. Transmiterea sensului referențial. 2. Transmiterea sensului pragmatic. 3. Aspecte culturologice și sociologice în traducere. <i>Lucrul individual: « Viziunea » culorii în diferite limbi-culturi.</i></p> <p><u>Corespondență și non-corespondență traductologică</u></p>	2	1	4
V	<p>1. Noțiuni de universalii / realii. 2. Noțiuni de echivalență. 3. Capcanele lingvare în traducere. 4. Prietenii falși în traducere.</p> <p><i>Lucrul individual: Traducerea unui fragment propus și analiza universaliiilor, realiilor, ș.a. și a strategiilor de traducere.</i></p>	2	1	2
VI	<p><u>Interdependența dintre limbă, cultură, traducere.</u></p> <p>1. Interdependența dintre limbă, cultură. 2. Traducerea expresiilor frazeologice și a fonului paremic. 3. Problema realiiilor și culturilor în traducere. 4. Numele proprii în traducere. <i>Lucrul individual: Prezentarea unei liste de echivalențe semantice pentru: unități frazeologice (20) și expresii paremice (20)</i></p>	2	1	4
VII	<p><u>Traducerea specializată.</u></p> <p>1. Aspecte ale limbajului specializat. 2. Traducerea textelor specializate. Redactare. 3. Strategii de traducere. <i>Lucrul individual: Traducerea unui text specializat și comentarea eficacității strategiilor de traducere utilizate.</i></p>	1	2	4
VIII	<p><u>Traducerea orală (interpretarea).</u></p> <p>1. Traducerea vs interpretarea. Definiție și caracteristici generale. 2. Interpretare simultană și consecutivă. <i>Lucrul individual: Exersarea traducerii la prima vedere, rezumativă, consecutivă și simultană.</i></p>	1	2	4
Total semestru		14	10	24

6. Evaluarea

Evaluarea continuă

Se va realiza sub formă de traduceri orale și scrise, prezentarea proiectelor de cercetare tematică, dezbaterilor pe marginea articolelor specializate din domeniul, teste de evaluare curentă.

Evaluarea sumativă

Examen scris

MODEL

TEST DE EXAMINARE
DISCIPLINA: PROBLEME DE TEORIE A TRADUCERII
ELABORAT: Victoria UNGUREANU

Nume _____

Prenume _____

Grupa _____

Nota 10: 100-95 pct

Nota 7: 72-62 pct

Nota 4: 39-29 pct

Nota 9: 94-84 pct

Nota 6: 61-51 pct

Nota 3: 28-18 pct

Nota 8: 83-73 pct

Nota 5: 50-40 pct

Nota 2: 17-7 pct

ASPECT TERMINOLOGIC: 15 puncte

1. Definiți termenii:

3 pct. **1.1 Traducere** _____

3 pct. **1.2. Echivalență** _____

3 pct. **1.3. Normă traductologică** _____

3 pct. **1.4. Competență traductologică** _____

3 pct. **1.5. „Falși-prieteni”** _____

ASPECT TEORETIC (MODUL I): 15 puncte

2. Identificați (delimitați):

3 pct. **2.1. Volumul semantic al termenului *traducere*:** _____

3 pct. **2.2. Tipuri de traducere în dependență de:**

tipul textului _____

expresia mesajului _____

cerințele donatorului lucrării _____

calitate _____

gradul de respectare a sensului mesajului original _____

3 pct. **2.3. Tipuri de traducători și principiile de formare a lor:** _____

3 pct. **2.4. Nivelele traducerii** _____

3 pct. **2.5. Transformările:**

lexicale _____

semantice _____

pragmatice _____

ASPECT TEORETIC (MODUL II): 30 puncte

Abordați subiectele:

15 pct. **3.2. Traducerea literară versus traducerea specializată.**

15 pct. **3.3. Redarea frazeologismelor în traducere.**

ASPECT PRACTIC (MODUL III): 40 puncte

Terrible histoire de famille par Armelie Hariot

<http://www.lefigaro.fr/theatre/2014/03/26/03003-20140326ARTFIG00155-le-fric-c-est-chic.php>

C'est une pièce à succès de l'Américaine Lillian Hellman que s'inspire **Thomas Ostermeier**. *The Little Foxes* daté de 1939 et a nourri deux ans plus tard **un film de William Wyler avec Bette Davis**. Une terrible histoire de famille et d'argent dominée par la figure de Regina qui combat son mari, aristocrate et banquier, et ses deux frères, nouveaux riches prétentieux, alors qu'un investisseur leur propose une affaire... peut-être toxique! Dans le rôle de cette femme dans l'éclat de sa beauté, Nina Hoss impose sa forte personnalité. Thomas Ostermeier le dit: "sans elle, il n'aurait pas monté cette pièce qu'il a profondément remaniée". À l'opposé de la détermination de Regina, la faiblesse douloureuse de Birdie, Ursula Lardl, bouleversante: la belle-sœur alcoolique fonctionne comme un contrepoint et son grand monologue, adapté, résonne de manière saisissante. Neuf comédiens en tout, remarquables, dans un décor froid et angoissant disent la violence exacerbée de notre monde quand l'argent est un pouvoir grisant et apaise les angoisses insurmontables. La mort plane ici, menace mise à exécution.

SURSE BIBLIOGRAFICE:

1. Bantaș A., Croitoru E. *Didactica Traducerii*. București: Teora, 1998, 144 p.
2. Bălăcescu I. *Traductologie: cognitivism și creativitate*. // Analele Universității din Craiova, Științe Filologice, Lingvistica, nr.1-2 / 2002, 88 – 99 p.
3. Bălăcescu I. *Le courage de la créativité*. // Le français dans le monde, nr.334 / 001, 30 – 33 p.
4. Bălțatu L. *Traducerile din proza universală : opinii și realizări*. // Analele Științifice ale USM, Chișinău, 2004, 468 – 470 p.
5. Bell, Roger T. *Teoria și practica traducerii*, 2001
6. Berman A. *Pour une critique des traductions : John Donne*. Paris: ed.Gallimard, 1995, 275 p.
7. Bratu A. *Franceza și româna – caracteristicile limbii vorbite*. // Analele Universității din Craiova, Seria Științe Filologice, Lingvistica, nr. 1-2 / 2001.Craiova: ed. Universitaria, 2001, 26 - 39 p.
8. Brându F. *Arta traducerii*. // Caiete critice 8(105)/1996 revistă lunară de critică literară și informație științifică. București: ed.Casa Academiei, 1996, 134 – 137 p.
9. Breabin I. *The importance of sociocultural competence in translation activity*. // Analele Științifice ale USM, Chișinău, 2002, 158 - 160 p.
10. Condrea I. *Lexicul intraductibil și problema realiilor*. // Strategii actuale în lingvistică, glotodidactică și știință literară, Bălți, 2004, volumul IV, 132 – 136 p.
11. Condrea I. *Comunicarea prin traducere*. Chișinău: ed.Tehnica-Info, 2001, 128 p.
12. Constantinescu M. *Pour dissiper le flou – la traduction au carrefour des tendances*. // Analele Universității Ștefan cel Mare, Tomul X, nr. 1/2004, B.Literatura, 33 – 40 p.
13. Cordonnier J.L. *Traduction et culture*. Paris : ed.Hatier Didier, 1995, 214 p.
14. Cristea T., *Stratégies de la traduction*. București: ed. Fundației României de mâine, 1998, 204 p.
15. Dimitriu R. *Disocieri și interferențe în traductologie*. Iași: ed.Timpul, 2001, 127 p.
16. Dragan E., *Langue, culture, traduction*. // Materialele Colocviului Comemorativ Internațional “Tradiție și Modernitate în Abordarea Limbajului” consacrat aniversării a 65-a de la nașterea profesorului M.Ionița, Bălți, 2006, 95 – 102 p.
17. Dragan E., *L`Etalon culturel : son expression et ses fonctions dans la langue*. // Инновации и прагматики филологических исследований.Материалы Международной научной конференции посвященной памяти профессора В.Н.Мигрина, Bălți, 2006, 87 – 93 p.

18. Greere A. L. *Fonctionalisme dans la théorie de la traduction*. // Studia Universitas Babes Bolyai, Cluj Napoca, 2002, 241 – 246 p.
19. Guidière M. *Publicité et traduction*. Paris: ed.L`Harmattah Communication, 1999, 313 p.
20. Hall T. Edward, Hall Elizabeth *How Cultures Collide*. // Culture. Communication and Conflict Readings in intercultural Relations. Ed. Simon & Schuster Publishing, 1998, 567 p.
21. Ionescu G. *Orizontul traducerii*. București: ed.Institutului Cultural Român, 2004, 268 p.
22. Jeanrenaud M. *Universaliiile traducerii. Studii de traductologie*. Iași,: ed.Polirom, 2006, 387 p.
23. Lungu-Badea G. *Despre traductologie (obiect de studiu, statut, obiective, teorii ale traducerii)*// Studii și Cercetări lingvistice—ed.Academiei Române, nr.1-2, 2001, 212 – 215 p.
24. Meschonnic Henri *Poétique du traduire*. Paris: ed. Verdier, 1999, 468 p
25. Mounin G. *Les problèmes théorique de la traduction*. Paris: ed. Gallimard, 2004, 290 p.
26. Ricoeur P. *Sur la traduction*. Paris: ed. Bayard, 2004, 69 p.
27. Smirnov I. *Quelques aspects de difficultés de traduction*. // Materialele Colocviului Comemorativ Internațional “Tradiție și Modernitate în Abordarea Limbajului” consacrat aniversării a 65-a de la nașterea profesorului M.Ionița,Bălți, 2006, 147-153 p.
28. Sovea M. *Représentation et stéréotypes interculturels dans la presse roumaine – le cas de la France*. // Strategii Strategii actuale în lingvistică, glotodidactică și știință literară, Bălți, 2004, volumul III, 57 – 62 p.